

הירחון האלקטרוני של עדאלה גיליון מס' 43, דצמבר 2007

עדאלה מזהיר מפני ההשלכות החמורות של הצעת חוק העיתונות על חופש העיתונות וחופש הביטוי בכלל - ועל חופש העיתונות הערבית בפרט

נשיאות מועצת העיתונות, בראשות שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) דליה דורנר, דנה ביום 9 בדצמבר 2007 בהצעת חוק העיתונות בעקבות אישורה ביום 25 בנובמבר 2007 על ידי ועדת השרים לענייני חקיקה. הצעת החוק אמורה להיות מוגשת בקרוב כהצעת חוק ממשלתית לאישור הכנסת.

במהלך הדיון הציגה עו"ד ארנה כהן בפני נשיאות מועצת העיתונות את עמדת עדאלה והדגישה את ההשלכות החמורות של החוק המוצע על חופש העיתונות וחופש הביטוי בכלל ועל העיתונות הערבית בפרט.

נשיאות מועצת העיתונות החליטה להתנגד לחוק המוצע ובמיוחד לסמכות לסגור עיתונים, ודרשה את עיגון חופש העיתונות וחופש הביטוי כזכויות יסוד¹.

חוק העיתונות המוצע אמור להחליף את פקודת העיתונות המנדטורית משנת 1933, אשר פגעה פגיעה חמורה בחופש העיתונות ובחופש הביטוי ועיקר השימוש בה נעשה כנגד העיתונות הערבית והוא מבטל את רוב הוראותיה של פקודת העיתונות. למרות זאת, לא רק שהצעת חוק העיתונות אינה מהווה שיפור מהותי אלא היא אף מהווה נסיגה לאחור מהמצב המשפטי הקיים, לפיו על הוראות פקודת העיתונות חלה הפרשנות אשר נקבעה על ידי בית המשפט בפרשת קול העם² אשר קבעה את מבחן הודאות הקרובה לודאי כמבחן לפגיעה בחופש הביטוי ובחופש העיתונות.

הפגם החמור ביותר בחוק המוצע הינו בכך שאינו מבטל את הסמכות הפוגענית ביותר הכלולה בפקודת העיתונות, הסמכות לסגור עיתונים. סעיף 7 לחוק המוצע מסמיק את בתי המשפט המחוזיים, לבקשת היועץ המשפטי לממשלה "לאסור או להגביל הוצאתו לאור של עיתון, לרבות הדפסת עותקים של גיליונותיו או הפצתו של עיתון - לרבות עיתון אשר יוצא לאור בחו"ל ומופץ בארץ"³.

סמכות זו קמה אם בית המשפט "השתכנע כי פרסום העיתון עלול לסכן את ביטחון המדינה או את ביטחון הציבור"⁴ ומתיר לעשות בה שימוש "במידה הדרושה לשם הגנה על ביטחון המדינה או ביטחון הציבור"⁵. בכך מפחית החוק המוצע את רמת ההגנה על חופש העיתונות מהרמה הקיימת כיום.

¹ http://www.m-i.org.il/show_content.asp?section=25&id=141

² בג"ץ 75/53 קול העם נ' שר הפנים, פ"ד ז, 871.

³ סעיף 7(א) להצעת חוק העיתונות, התשס"ז-2007.

⁴ שם.

⁵ סעיף 7(ב) להצעת חוק העיתונות, התשס"ז-2007.

על פי החוק המוצע סגירת עיתון "תהיה לתקופה ובתנאים שיקבע בית המשפט"⁶, כלומר ללא הגבלות נוקשות. החוק המוצע אף אינו קובע זכות ערעור על החלטה לסגור או להגביל הוצאת עיתון.

חמורה במיוחד הינה העובדה שהחוק המוצע מאפשר להורות על סגירת עיתון בהתבסס על ראיות חסויות ותוך סטייה מדיני הראיות⁷. בכך מאפשר החוק המוצע לפגוע את הפגיעה הקשה ביותר בחופש העיתונות, סגירתו של עיתון, בלא שיקויים הליך הוגן.

לכן, למרות שלכאורה העברת הסמכות להורות על סגירתו של עיתון מידי שר הפנים לבית המשפט אמורה להוות שיפור של המצב המשפטי, זה אינו המצב באשר להצעת חוק העיתונות, שכן בהעדרו של הליך הוגן אין בהעברת הסמכות לבית המשפט אלא שיפור למראית עין בלבד.

יוזמי חוק העיתונות המוצע מצביעים על כך שהוא מבטל את פקודת העיתונות ומציגים אותו כהרחבת ההגנה על חופש העיתונות וחופש הביטוי. ואולם, כפי שפורט לעיל, אין זה המצב המהותי. חוק העיתונות המוצע מבטל באופן פורמאלי את פקודת העיתונות אך בפועל הוא מותיר על כנה את הסמכות לסגור עיתונים ומבטל את ההגנה על חופש העיתונות שיצרה הפרשנות השיפוטית. המסקנה הינה ברורה, יש לבטל את פקודת העיתונות ואין בהחלפתה בחוק עיתונות המוצע כל תועלת.

⁶ סעיף 7(א) להצעת חוק העיתונות, התשס"ז-2007.

⁷ סעיף 7(ג) להצעת חוק העיתונות, התשס"ז-2007.